

จิตอาสาของคน....ดีดีในกลุ่มผู้ติดเชื้อ

พรทิพย์ ชีระกาญจน์

การทำงานในฐานะเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาปัญหาสุขภาพในปีที่ 14 ของดิฉัน ให้ความรู้สึกที่มากมาย โดยเฉพาะตั้งแต่ปี 2549 ที่ได้รับหน้าที่ดูแลผู้ติดเชื้อในโครงการรับยาต้านไวรัสเอดส์ ที่ต้องให้คำปรึกษาผู้ติดเชื้อทุกรายก่อนเข้ารับยาต้านไวรัสที่ถูกต้องที่ศูนย์บริการปฐมภูมิ (คูคต) การได้ทำงานร่วมกับผู้ติดเชื้อได้ให้ประสบการณ์หลากหลายรสชาติ การได้รับรู้ความรู้สึกของหญิงสาวที่ติดเชื้อจากสามีโดยไม่ตั้งใจ การเที่ยวกลางคืนในขณะเมาไม่ได้สติเพียงครั้งเดียวก็ติดเชื้อแล้วของชายหนุ่ม ที่น่าเศร้าใจที่สุดเมื่อคุณแม่ยังสาวตั้งครรภ์โดยไม่ทราบว่าตนเองติดเชื้อจากสามี และทารกน้อยคลอดออกมาพร้อมกับโรคแทรกซ้อนที่รักษาได้ยาก อีกทั้งเป็นความเจ็บปวดของแม่ที่ไม่สามารถให้นมตัวเองกับลูกน้อยได้ ดิฉันได้รับฟัง ความท้อแท้ของชีวิต ความผิดหวังในโชคชะตา การเจ็บป่วยของร่างกายที่ทำให้ไม่อาจทำงานได้เต็มที่ในการหาเลี้ยงชีพให้ครอบครัวอันเป็นที่รักของตนเอง แต่ในสถานการณ์เหล่านี้ ดิฉันได้เห็นความตั้งใจของผู้ติดเชื้อบางคนที่ต่อสู้ทุกวิถีทาง เพื่อให้คุณภาพชีวิตของตัวเองดีขึ้น ไม่ให้เป็นที่รังเกียจของสังคม ได้เห็นความตั้งใจของสามีภรรยาคนหนึ่ง ที่มีขนมหัก ก็ก็มาฝากเจ้าหน้าที่เป็นประจำเพราะมีอาชีพทำขนมส่งขายตามตลาดนัด ซึ่งสามีอ้างว่าติดเชื้อจากการทำฟันตามสิทธิบัตรทองของเรา หลังจากได้พูดคุยกับคู่สามีภรรยาที่เข้ารับยาต้านไวรัส ทำให้ดิฉัน ได้เห็นความรัก ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันของคนทั้งสองที่เอื้อน้ำใจมายังผู้ติดเชื้อคนอื่น

เราอาจจะเข้าใจว่า ผู้ติดเชื้อด้วยกันเป็นธรรมดาที่จะต้องเข้าใจความรู้สึกของผู้ติดเชื้อด้วยกันเอง แต่อีกมุมมองหนึ่งของสังคมบนโลกใบนี้ว่า ในนี้ ดิฉันยังได้เห็นเจ้าหน้าที่บางคนปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อเหมือนเป็นหนอนพายุ สายตาของพวกเขาไม่ได้ต้องการความสงสาร ความเห็นใจจากผู้ไม่ได้ติดเชื้อ หากแต่ต้องการความเข้าใจในความเป็นจริงที่อาจจะเกิดขึ้นได้กับใครก็ได้ที่ตั้งอยู่ในความประมาท..... การทำงานของดิฉันในฐานะพยาบาล และ/หรือ ในฐานะเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษา เป็นการปฏิบัติโดยหน้าที่ความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการฯ ในขณะเดียวกันก็มีผู้อาสาช่วยงานบริการให้กับผู้ติดเชื้อโดยไม่คิดรังเกียจ และไม่หวังสิ่งตอบแทน เป็นการกระทำด้วยใจเป็นกุศล ด้วยจิตใจอันบริสุทธิ์ปรารถนาให้ผู้ติดเชื้อพ้นทุกข์ทรมานที่เป็นอยู่ไม่ว่าจากร่างกายหรือจิตใจ เป็นการใส่ใจทำงาน ซึ่งคำศัพท์ใหม่ในปัจจุบัน คือ...จิตอาสา.....แต่สำหรับดิฉัน ผู้ติดเชื้อทุกคนมีใจเป็นจิตอาสา หากเพราะ โรคที่พวกเขาเป็นอยู่ได้เปลี่ยนแปลงให้เกิดจิตอาสาขึ้นเพื่อไม่ให้คนอื่นต้องได้พบเจอก็

วันหนึ่งดิฉันได้พบผู้ป่วยรายหนึ่ง นื่องมด เดินเข้ามาหาดิฉันในวันที่มีคลินิกโครงการNAP ด้วยใบหน้าที่ส่ายคม ผมหยิก แต่แววตาเศร้ามีรอยยิ้มจางๆคลิกแบบสาวประเภทสอง มีจุดผื่นแดงตามตัวโดยมีพี่เลี้ยงชมรมโลดส์เดินเข้ามาส่งในห้องให้คำปรึกษาปัญหาสุขภาพ ของวันที่ 2 สิงหาคม 2550 นื่องมดแนะนำตัวเองว่าทำงานอยู่ที่พัทธมาหลายปี รู้ตัวว่าติดเชื้อเอดส์มา 5 ปี รักษาอย่างไม่ต่อเนื่องที่โรงพยาบาล บางละมุง จะมาขอรับยาเพิ่ม เมื่อได้พูดคุยสักพักหนึ่ง ก็สังเกตเห็นความไม่สบายใจ นื่องมดให้ข้อมูลเพิ่มเติม

ว่า บ้านอยู่ตำบลคูคต เป็นหมู่บ้านใหญ่ ประมาณ 2,000 หลังคาเรือน อาศัยอยู่กับมารดาและน้องสาวที่กำลังศึกษาอยู่ มหาวิทยาลัยปีที่ 4 รายได้ในครอบครัวไม่มากนัก ส่วนใหญ่มาจากน้องมด เมื่อตัวเองเจ็บป่วย คุณแม่และน้องสาวทราบเรื่องไม่มีปฏิกิริยารังเกียจ หรือต่อต้านแต่ขอร้องไห้กลับมาอยู่บ้านเพื่อรักษาตัว ข้อมูลเพียงเท่านี้ ดิฉันยังไม่เห็นปัญหาที่ค้างคาใจน้องมดอยู่ดี จึงได้พูดคุยเรื่องการรักษาอย่างต่อเนื่องที่ทางศูนย์การแพทย์คูคต จะดำเนินการให้ได้ มีการนัดเจาะเลือดชุดใหญ่ ตรวจเอ็กซเรย์ปอด หาค่า CD 4 และ Viral load และนัดซ้ำอีกครั้งพร้อมผลตรวจทั้งหมด ก่อนกลับบ้านได้ให้น้องมดขึ้นไปพูดคุยกับพี่ๆชมรมโลดส์เพื่อรับทราบกิจกรรมที่ดำเนินขึ้น ให้กับผู้ติดเชื้อในโครงการ NAP ของศูนย์การแพทย์คูคต

อีก 1 เดือนต่อมา น้องมดมาหาดิฉันตามนัดหมาย ผล CD 4 ต่ำกว่าเกณฑ์ เริ่มให้ยาสูตร B เนื่องจากแพ้ยา D4T พุดคุยเป็นกันเองขึ้น และสนใจอยากช่วยงานเหมือนพี่ๆชมรมโลดส์ ที่ทำงานอุทิศตัวเองเพื่อเพื่อนผู้ติดเชื้อ ได้รับความรู้ด้านสุขภาพและการกินยาต้านไวรัสที่ถูกวิธี ดิฉันรู้สึกภูมิใจในทีมงานอาสาสมัครชมรมโลดส์ที่มีวิธีพูดคุยใจให้น้องมดมีใจรักในการทำงานด้านจิตอาสา หรือว่าเป็นที่บุคคลที่อ่อนน้อม ยิ้มแย้ม และมีใจรักในการช่วยเหลือผู้อื่นมาตลอดของน้องมดกันแน่ ทำให้ดิฉันคิดถึงโครงการชายรักชายที่ทางสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปทุมธานีได้เสนอเข้ามาให้ทางศูนย์การแพทย์คูคตเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้กลุ่มชายรักชาย นับตั้งแต่วันนั้นดิฉันและน้องมดก็ได้ทำงานร่วมกันในการค้นหากลุ่มเพื่อนชายรักชายในชุมชน ได้เห็นความตั้งใจในการพาเพื่อนๆกลุ่มนี้เข้ามาพูดคุยกับเราและชมรม โลดส์ เป็นการเปิดโลกทัศน์และเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของผู้ติดเชื้อและกลุ่มอื่นๆ เป็นช่วงเวลาที่ดิฉันได้ให้คำปรึกษาเปลี่ยนแปลงในการทำงานด้านอาสาสมัครแบบจิตอาสา อาทิเช่น เด็กหนุ่ม 2 คน (เกย์) จูงมือกันมาทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้ติดเชื้อที่รับยาต้านไวรัสเอดส์บนชั้น 4 ของศูนย์การแพทย์คูคต โดยไม่หวังค่าตอบแทนใดๆ

ต่อมาน้องมดมีอาการติดเชื้อในปอดอย่างรุนแรงเข้ารับการรักษาตัวที่โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ ดิฉันได้ไปเยี่ยมและพูดคุยกับมารดาของน้องมด พร้อมทั้งบอกขอบคุณที่มีลูกชายที่อุทิศตัวทำงานด้านจิตอาสาและขอให้น้องมดทำใจให้สบาย คิดถึงสิ่งดีๆที่ได้ทำและให้คุณแม่สวดมนต์เพื่อให้ใจสงบ สิ่งที่ดิฉันได้รับกลับมาก็คือ แวตวาทที่อ่อนโยน แน่นแน่นของน้องมด อีก 4 ชั่วโมงต่อมาเราก็ตีเสียน้องมดไปในวันที่ 29 ตุลาคม 2550 หลังจากนั้น ทีมงานก็ได้อาสาสมัครจิตอาสาคนใหม่เป็นคุณแม่น้องมด อายุ 55 ปี ช่วยเหลืองานทุกอย่าง โดยเฉพาะงานเกี่ยวกับอาชีพเสริม เช่น ร้อยลูกปัด ดอกไม้ประดิษฐ์ ในวันที่มีคลินิกโครงการ NAP เราจะเห็นคุณแม่น้องมดมาช่วยนับเม็ดยาต้านไวรัสเอดส์ทั้งก่อนรับยาและหลังรับยา อีกทั้งพูดคุยอย่างเป็นกันเองกับลูกๆในชมรม โลดส์ และให้กำลังใจผู้ติดเชื้อทุกคนที่มีอาการท้อแท้ หหมดหวัง คุณแม่บอกดิฉันว่า “โรคเอดส์ไม่ได้น่ากลัวอย่างที่คนอื่นเข้าใจ น้องมดได้สอนแม่เรื่องโรคนี้อันทำให้แม่รู้สึกเป็นห่วง ไม่อยากให้ทุกคนเป็นเหมือนมด ที่บ้านของแม่ตอนนี้มีลูกๆที่เป็นเพื่อนของน้องมดมาอาศัยอยู่เป็นพักๆ แม่ก็ไม่รังเกียจ ยังกินข้าวด้วยกัน นอนห้องเดียวกัน ไม่คิดทรอกลูก”

นี่เป็นอีกมุมมองหนึ่งของการทำงานอาสาสมัครจิตอาสาด้วยใจรัก ดังคำกล่าวของท่านพระพิศาล จิสาโล ที่ว่า “จิตอาสา นั้น มีอยู่ในคนทุกคนอยู่แล้ว เพราะทุกคนล้วนมีความปรารถนาที่จะทำความดี แต่ บางครั้งความอยากทำความดีนั้น ถูกสกัดด้วยความกลัว เช่น กลัวว่าจะทำไม่ได้ กลัวคนอื่นหัวเราะเยาะ กลัว เพื่อนร่วมงานหมั่นไส้ ถ้าคนเรายอมให้ความกลัวมาครอบงำจะไม่มีวันเติบโต หรือก้าวสู่ชีวิตใหม่ได้อย่าง อิศราภาพ ที่จะใช้ศักยภาพของเราอย่างเต็มที่เพื่อเกื้อกูลเพื่อนมนุษย์ และสร้างสรรค์โลกให้งดงาม”

คุณแม่ก็ได้ถูกเลือกโดยผู้ติดเชื้อที่เข้ามาใช้บริการที่ศูนย์การแพทย์คูคต ให้เป็นคณะกรรมการทำนุ หนึ่งในชมรมโรคไต และเป็นคนแรกที่ไม่ได้เป็นผู้ติดเชื้อ ซึ่งเป็นคณะกรรมการชุดที่สอง หลังจากมีการ เลือกตั้งขึ้นมาใหม่ มีทั้งเสียงต่อต้านและเสียงสนับสนุน ทางชมรมโรคไตและพี่เลี้ยงจึงได้มีมติในการกำหนด คุณสมบัติของอาสาสมัครที่ทำงานด้วยจิตอาสา ไว้ คือ

1. มีจิตใจที่โอบอ้อมอารี ชอบช่วยเหลือผู้อื่น มองคนในเชิงบวก
2. ทำงานด้วยใจอาสาโดยไม่หวังผลตอบแทน
3. สามารถดูแลผู้อื่นได้ เช่น เยี่ยมบ้านผู้ติดเชื้อ
4. ชอบศึกษา หาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ เช่น พุดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้
5. มีความสามารถพิเศษที่นำมาช่วยเหลือผู้อื่นได้ เช่น งานฝีมือ
6. มีความภาคภูมิใจที่จะมาทำงานด้วยจิตอาสา อีกทั้งคุณสมบัติอื่นๆที่มีอยู่ในตัวท่านเอง

สรุปว่าคุณแม่น้องมดมีคุณสมบัติดังกล่าวครบ ผ่านกลยุทธ์ทีมงานสุขภาพในการดูแลผู้ติดเชื้อเอชไอวี และชมรมโรคไตจึงเป็นการทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข เจ้าหน้าที่ในศูนย์การแพทย์คูคตจะได้ยินเสียง หัวเราะดังขึ้นเป็นระยะจากชั้น 4 ที่เป็นสำนักงานของชมรมโรคไต โดยมีเสียงคุณแม่ดั้นอาสาทำโน้นทำนี่ เสมอ “แม่ทำได้ ง่ายๆแม่ทำเอง” และในวันที่มีคลินิก โครงการ NAP เราจะเห็นคุณแม่ดั้นในบทบาทของ อาสาสมัครจิตอาสา นั่งนับยาต้านไวรัสเอชไอวีให้กับผู้ติดเชื้อ และ คอยชงกาแฟ โอวัลตินแจกทีมงาน ซึ่งเป็น ภาพที่คลั่งประทับใจที่สุดในฐานะคนทำงานด้านสุขภาพ ดิฉันคิดเสมอว่าแหล่งความรู้ที่ดีที่สุดไม่ได้มาจาก หนังสือเท่านั้น บุคคลที่มีความตั้งใจ ใจรัก มีความสุขกับการกระทำของตนเองที่ทำให้ผู้อื่นมีความสุข เป็น สมบัติที่มีคุณค่า เป็นแหล่งประโยชน์เคลื่อนที่ที่สามารถนำมาพัฒนา ปรับปรุงให้เป็นนวัตกรรม ในงานจิตอาสา ได้อย่างเป็นความภาคภูมิใจ